

JOKO LÄHDET, VASTAHAN TULIT? ULKOMAALAISTAUSTAISTEN HENKILÖIDEN MUUTTOLIIKE SUOMESSA VUOSINA 2010–2021

Tilastollinen tarkastelu viittaa siihen, että ulkomaalaistaustaiset henkilöt ovat – ryhmän suhteellisesta pienyydestä huolimatta – erittäin merkittävässä roolissa, kun tarkastellaan koko Suomen alueellisia väestönmuutoksia. Ulkomaalaistaustaisen henkilöiden keskittyminen pääkaupunkiseudulle on erittäin voimakasta ja monen maakunnan väestönkadon osalta aivan keskeisessä roolissa. Tämä muuttoliike voimistaa osaltaan Suomen aluerakenteellista eriytymistä.

TOMAS HANELL, MARKKU MATTILA, TONI AHVENAINEN & MIKA RAUNIO

Vastaava tutkija | Vastaava tutkija | Tutkija | Erikoistutkija
Siirtolaisuusinstituutti

Kuva: Pixabay

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -käyttöluvalla.
Tarkastele käyttö lupaa osoitteessa: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Suomessa käydään parhaillaan erittäin vilkasta yhteiskunnallista keskustelua erityisesti työperäisen maahanmuuton välttämättömyydestä. Hieman karrikoiden voisi sanoa, että keskustellaan lähinnä siitä, josko tarvitaan maahanmuuttoa, ja jos kyllä, kuinka monta henkilöä tämän tulisi sisältää. Vähemmälle huomiolle on jäänyt keskustelu siitä, mihin nämä henkilöt ovat saapumisensa jälkeen asettumassa ja miten he muuttavat maan sisällä. Elli Heikkilän ja Taru Järvisen koko maan kattava analyysi vuodelta 2003, Karoliina Kokon Turun seutuun keskittyvä tutkielma vuodelta 2004 sekä Heli Sjöblom-Immalan ja Antti Saartenojan samassa vuoden 2011 teoksessa olevat tutkimukset lienevät tämän suhteen harvoja poikkeuksia. Vuosikymmenien aikana on kuitenkin oletettavasti tapahtunut suuriakin muutoksia asian suhteen, joten on aiheellista päivittää tietoaamme ulkomaalaistaustaisten Suomen sisäisestä muuttoliikkeestä. Ei vähiten siksi, koska maahanmuutosta ennustetaan julkisessa keskustelussa pelastusta miltei jokaista Suomen maakuntaa piinaavaan työvoimapulaan.

Löydöksiä muista Länsi-Euroopan maista

Tässä osiossa käymme lyhyesti läpi muutamia teemaan liittyviä löydöksiä lähinnä muista länsieurooppalaisista maista. Aiheeseen liittyvää tutkimusta on erittäin laajasti eritoten pohjoisamerikkalaisessa ja australialaisessa kirjallisuudessa. Koska konteksti näissä maissa kuitenkin on Suomeen verrattuna hyvin erilainen, emme tässä referoi näitä löydöksiä. Mitä tulee ulkomaalaistaustaisten maan sisäiseen muuttoon Euroopassa, kirjallisuudesta voidaan erotta kaksi kantavaa teemaa: toisaalta keskittyminen ja toisaalta hajautuminen.

Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Espanjassa sekä Tšekissä maahanmuuttajataustaiset henkilöt eivät maahan tulonsa jälkeen keskity ainoastaan suuriin kaupunkeihin vaan muuttavat näistä laajasti pienempiin asutuskeskuksiin tai maaseudulle. Suurimmat maahanmuuttajakeskittymät ovat kuitenkin edelleen näiden maiden suurkaupungeissa. Maahanmuuttajien muuttoliike suurkaupungeista pois on kuitenkin vastavirta kantaväestön muutolle suurkaupunkeihin.

Muissa Pohjoismaissa sekä Italiassa tilanne näyttää olevan toisin. Maahanmuuttajataustaisilla on näissä maissa huomattavan vähäinen taipumus muuttaa pois alueilta, joissa maahanmuuttajataustaisen väestön osuus on jo ennestään suuri. Näin he tapaavat pysyä suurimmilla kaupunkiseuduilla. Suomessa maahanmuuttajataustaisten henkilöiden keskittyminen oli vielä 2000-luvun alussa verraten maltillista, mutta 2010-luvulle tultaessa kes-

Tuleeko Tampereesta perinteistä suomalaisuutta edustavan kantaväestön "uusi pääkaupunki" samalla kun monikulttuurinen pääkaupunkiseutu karkaa yhä kauemmaksi muun Suomen todellisuudesta?

kittyminen oli kiihtynyt ja suuntautunut erityisesti pääkaupunkiseudulle.

Maissa, jossa maahanmuuttajataustaisten henkilöiden muuttoliike suuntautuu pienemmille paikkakunnille, muuton pääasiallisiksi syiksi nousevat taloudelliset ja asumiseen liittyvät seikat. Eritoten huokeampi asuminen ja työmahdollisuudet (usein matalapalkkaisilla palvelualoilla) ovat pienissä asutuskeskuksissa ja maaseutuvaltaisemmilla alueilla paremmat kuin suurkaupungeissa. Vastavasti niissä maissa, joissa maahanmuuttajataustaiset henkilöt tapaavat keskittyä suurkaupunkeihin, kirjallisuudesta nousevat usein esiin sosiaaliset seikat kuten suvun tai oman etnisen ryhmän lähelle kuuluminen ja sen tuomat hyödyt muuttajan näkökulmasta. Tutkimusten mukaan maahanmuuttajataustaiset työllistyvät paremmin alueilla, jossa on enemmän heidän omiin etnisiin taustoihinsa kuuluvaa väestöä. Näillä alueilla työskentelee heidän lähisukulaisiaan ja tuttaviaan, mikä mahdollisesti helpottaa työelämään integroitumista.

Käyttämämme aineisto

Aineistomme tulee Tilastokeskukselta ja se kattaa maakuntien välisen muuttoliikkeen vuodesta 2010 aina vuoteen 2021. Koska kyseessä ei ole pitkittäisaineisto, jossa yksittäistä henkilöä pystyttäisiin seuraamaan koko ajanjaksolla, on mahdollista, että sama henkilö voi esiintyä tilastoissa useaan otteeseen. Muuttajat on jaoteltu kahteen ryhmään: suomalaistaustaisiin ja ulkomaalaistaustaisiin. Vaikka artikkelissa keskitymmekin pääasiassa jälkimmäiseen ryhmään, olemme lukujen kontekstualisoimiseksi joiltain osin tarkastelleet myös ensin mainittua ryhmää.

Suomalaistaustaisia ovat ne ihmiset, joilla vähintään toinen vanhemmista on syntynyt Suomessa. Ulkomaalaistaustaisia ovat ne henkilöt, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla. Käyttämämme tilastoaineisto kattaa täten sekä ne ulkomaalaistaustaiset, jotka ovat syntyneet ulkomailla, että ne, jotka ovat syntyneet Suomessa. Vuoden 2021 lopussa ulkomaalaistaustaisista yli neljä viidestä (83 %) oli syntynyt ulkomailla ja vain vajaa viidennes (17 %) Suomessa. Täällä syntyneistä valtaosa (81 %) oli alle 18-vuotiaita.

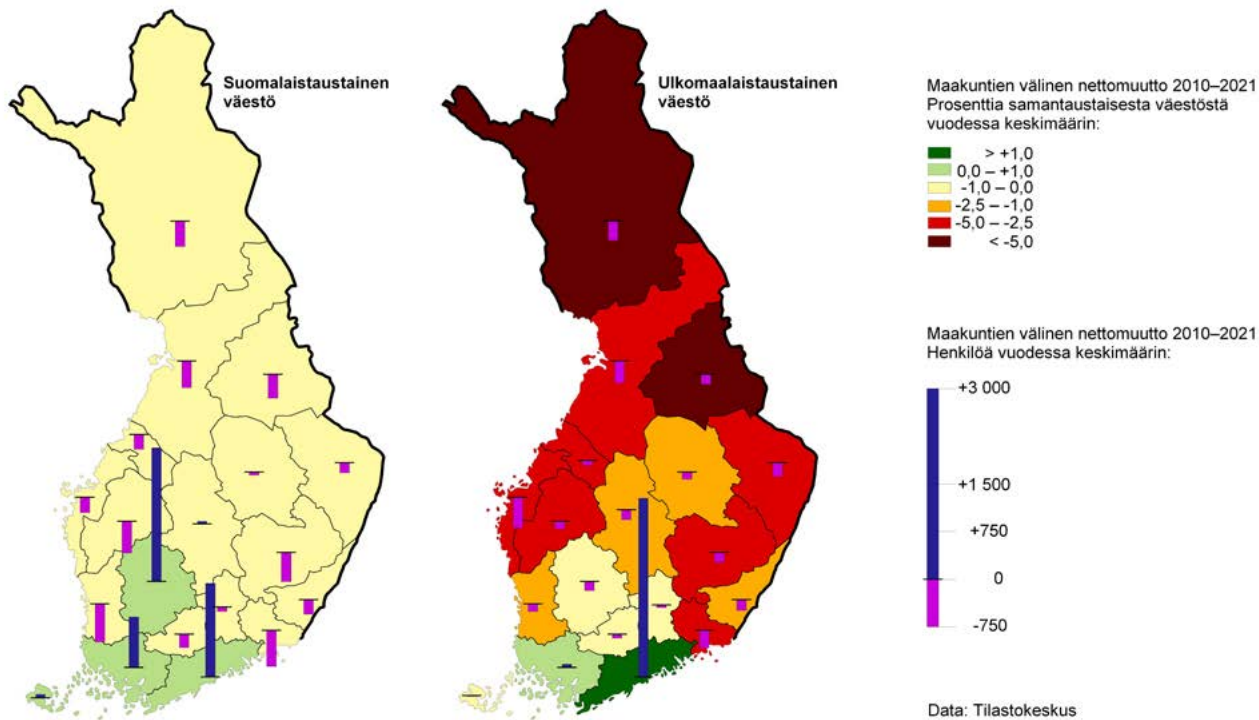
Miten ulkomaalaistaustaiset muuttavat Suomen sisällä?

Vuosina 2010–2021 ulkomaalaistaustaisten henkilöiden muuttoliike poikkesi huomattavasti suomalaistaustaisten vastaavasta. Kuvio 1 esittää suomalais- ja ulkomaalaistaustaisten maakunnittaista nettomuuttoa sekä suhteellisesti että absoluuttisin luvuin. Nettomuuttoprosentit on suhteutettu samantaustaiseen väestöön.

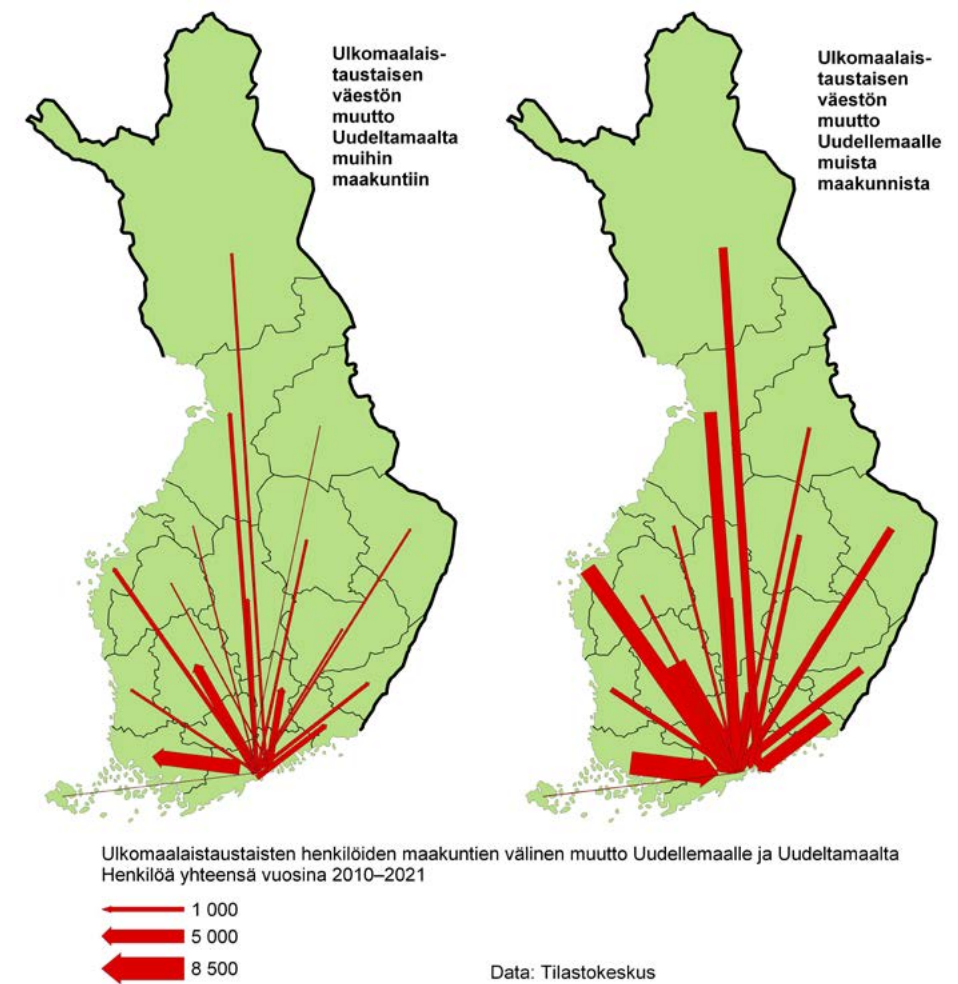
Ajanjaksolla kaikkiaan viidentoista maakunnan kotimaan nettomuutto oli negatiivinen. Ulkomaalaistaustaisten henkilöiden yhteenlaskettu osuus tästä nettotappiosta oli miltei kaksi viidesosaa (38 %), mikä on huomattavan paljon, kun otetaan huomioon ryhmän pieni koko suhteessa suomalaistaustaisiin.¹ Ulkomaalaistaustaisilla oli noin kuusinkertainen yliedustus maakuntien välisessä nettomuuttotappiossa verrattuna heidän osuuteensa väestöstä. Ulkomaalaistaustaisten liikkuvuus oli suurempaa kuin suomalaistaustaisten.

Samalla ajanjaksolla neljän maakunnan kotimaan nettomuutto oli positiivinen. Jos näiden

¹ Vuosina 2010–2021 keskimäärin, ulkomaalaistaustaisten osuus koko väestöstä yltyi ainoastaan 6,3 %:iin ja vuoden 2021 lopussa se oli 8,5 %.

Kuvio 1: Maakuntien välinen nettomuutto vuosina 2010–2021 henkilön taustamaan mukaan, % ja henkilöä.

Kuvio 2. Ulkomaalaistaustaisen väestön muutto Uudeltamaalta ja Uudellemaalle vuosina 2010–2021.

maakuntien (Pirkanmaa, Ahvenanmaa, Varsinais-Suomi ja Uusimaa) positiivista nettomuuttoa tarkastellaan muuttajien suhteen, havaitaan, että vain kahdessa maakunnassa – Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa positiiviset nettomuuttajat olivat ulkomaalaistaustaisia. Siinä missä suomalaistaustaiset keskittyvät neljään maakuntaan, keskittyvät ulkomaalaistaustaiset vain kahteen. Ulkomaalaistaustaisten maan sisäinen liikkuvuus on siis huomattavasti keskittävämpää kuin suomalais-taustaisten muuttajien.

Erytisesti Uudenmaan tilanne on merkillepantava. Kaiken kaikkiaan maakunnan yhteenlaskettu nettomuuttovoitto muualta Suomesta oli tutkitulla ajanjaksolla yli 51 000 henkeä. Näistä kaksi henkeä kolmesta (66 %) oli ulkomaalaistaustaisia. Uudellemaalle suuntautuvassa maan sisäisessä muuttoliikkeessä ulkomaalaistaustaisilla muuttajilla on huomattava rooli sekä absoluuttisesti mutta erityisesti ryhmän kokoon suhteutettuna. Suhteessa

samantaustaiseen väestöön, suomalaistaustaisten muuttovoitto oli Uudellamaalla vuodessa keskimäärin 0,1 prosenttia, kun vastaava luku ulkomaalaistaustaisten kohdalla oli jopa 1,5 prosenttia. Uudenmaan muuttovoitosta ulkomaalaistaustaisten yliedustus oli yli neljätoistakertainen verrattuna ryhmän väestölliseen kokoon.

Ulkomaalaistaustaisten muuttajien pääasiallinen määränpää Uudellamaalla on pääkaupunkiseutu. Helsingin, Espoon, Kauniaisen ja Vantaan osuus koko maakunnan ulkomaalaistaustaisten kotimaan muuttovoitosta ylsi tarkastelujaksolla yli neljään viidesosaan (82 %).

Ulkomaalaistaustaisten väestön kohdalla Uusimaa on laajemminkin tarkasteltuna koko Suomen pääasiallinen määränpää. Verrattaessa keskenään Uuttamaata ja jokaista muuta Suomen maakuntaa huomataan, että Uudenmaan sama ulkomaalaistaustaisten väestön nettomuutto oli aina positiivinen (Kuvio 2).

Määrällisesti suurimmat tulo- ja menovirrat kulkivat Uudenmaan ja Varsinais-Suomen sekä Uudenmaan ja Pirkanmaan välillä. Nettomääräisesti tosin Uudenmaan ja Pohjanmaan välinen muutto nousee kärkeen. Tarkastelujaksolla Uudelta maalta Pohjanmaalle muutti vain noin 1 600 ulkomaalaistaustaista henkilöä, kun luku vastakkaiseen suuntaan ylsi melkein 6 000:een henkilöön. Pohjanmaan nettotappio Uudenmaan suuntaan oli täten miltei 4 400 henkilöä. Pohjanmaa näytetään siten maakunnalta, joka on maahanmuuton keskeinen sisääntulon portti, mutta josta sitten muutetaan erityisesti pääkaupunkiseudulle.

Ulkomaalaistaustaisten voimakas muuttoliike muokkaa osaltaan kansallista aluerakennetta myös muualla Suomessa. Muuttotappiomaa-nunnista kolmessa (Pohjois-Savo, Pohjanmaa ja Pohjois-Karjala) ulkomaalaistaustaisten osuus oli koko maakunnan muuttotappiosta 1,4–2,6 kertaa suurempi kuin suomalaistaustaisten vastaava luku. Myös Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa sekä Etelä-Karjalassa ulkomaalaistaustaisten muuttotappio ylsi lähes vastaavaan henkilömäärään kuin suomalaistaustaisten.

Vaikka Keski-Suomella ja Ahvenanmaalla oli suomalaistaustaisten muuttajien suhteen nettovoittoa, ajoi ulkomaalaistaustaisten suurempi nettotappio maakunnat yhteenlasketulle miinukselle. Pirkanmaa poikkeaa muista maakunnasta siinä, että suomalaistaustaiset muuttivat hanakasti sinne, mutta sama ei pätenyt ulkomaalaistaustaisiin.

Suhteellisesti suurimmillaan muuttotappio oli Kainuussa. Keskimäärin tarkastelujaksolla Kainuun suomalaistaustaisten muuttotappio ylsi vuosittain 0,5 prosenttiin suomalaistaustaisesta väestöstä. Vastaava luku ulkomaalaistaustaisen väestön kohdalla oli vuosittain 7,4 prosenttia. Jälkimmäisen ryhmän kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että jos muuttoliike jatkuisi edelleen samanlaisena kuin tarkastelujaksolla, supistuisi Kainuun ulkomaalaistaustaisen väestön määrä esimerkiksi vuoteen 2040 mennessä viidennekseen nykyisestä.

Mahdollisia selityksiä ulkomaalaistaustaisten muuttoliikkeelle

Aluetutkimuksessa hyödynnetään usein järjestelmäperusteista lähestymistapaa. Sen pohjalta Raunio on hahmotellut suomalaisen alueellisen muuttoliikejärjestelmän viitekehystä, jonka avulla voidaan pureutua myös alueellisen muutoksen ja muuttoliikkeen väliseen monimutkaiseen yhteyteen. Muuttoliikejärjestelmä muodostuu paikkoja yhdistävistä kaksisuuntaisista ihmis-, tavara-, palvelu- ja tiedonvirroista. Niiden puitteissa toimivat myös järjestelmän muotoa ja sisältöä edelleen

muokkaavat palautemekanismit. Toinen keskeinen järjestelmän muotoon ja sisältöön vaikuttava tekijä on muuttovirtojen sulautuminen tai niiden kiinnittyminen vastaanottavan alueen vallitseviin yhteiskunnallisiin järjestelmiin, yhteisöihin ja niiden käytäntöihin on. Tässä keskeisiä ovat kaikki ne toimijat ja instituutiot, jotka mahdollistavat ja edistävät (tai estävät) muuttoliikettä. Muuttoliikejärjestelmä toteutuu näiden seikkojen puitteissa ja ehdoilla, mutta järjestelmä voidaan erottaa niistä omaksi toiminnalliseksi kokonaisuudekseen.

Alueellisen muuttoliikejärjestelmän näkökulma tarjoaa työkaluja myös maahan muuttaneiden jatkomuuttojen tutkimiseen ja ymmärtämiseen. Alueiden välistä liikkuvuutta ohjaavat tärkeimmät seikat ovat koulutustarjonta, työmarkkinat ja sosiaaliset verkostot, joiden vaikutus maahan muuttaneiden jatkomuuttoihin kaipaisi selvittämistä: miten he pääsevät työmarkkinoille ja koulutuspoluille ja mikä merkitys maahanmuuttajayhteisöjen omilla sisäisillä sosiaalisilla suhteilla on. Myös esimerkiksi maahan muuttaneille luotu kotoutumisjärjestelmä kielikoulutuksineen ja muine palveluineen vaikuttaa osaltaan alueeseen kiinnittymiseen tai sieltä lähtemiseen. Lisäksi maahan muuttamisen maantieteellistä sijoittumista ohjaavat osin erityisjärjestelyt, esimerkiksi suojelun tarpeessa olevien sijoittaminen erityisiin vastaanottokeskuksiin. Käytännössä esimerkiksi edellä mainitut vastaanottokeskukset ohjaavat tulijat aluksi eri puolille Suomea, jonka jälkeen maan sisäinen muuttoliike kohti pääkaupunkiseutua toteutuu muuttoliikejärjestelmän vaikutuksesta. Jo tämän kaltaisten lähtökohtien tunnistaminen auttaa osaltaan selittämään, miksi maahan muuttaneiden muuttoliike kohdistuu voimakkaasti Uudenmaan maakuntaan ja käytännössä pääkaupunkiseudulle, kuten tilastot osoittivat.

Muuttoliikejärjestelmän ja siihen vaikuttamaan pyrkivien alueellisten kyvykkyyksien systemaattinen ja huolellinen empiirinen määrittely mahdollistaa muuttoliikkeen sekä alueellisen kehityksen välisen empiirisen tarkastelun. Keskeisten vuorovaikutussuhteiden ja palautemekanismin analyysi mahdollistaa tarkempien nyanssien tunnistamisen ja tarjoa myös edellytyksiä luoda tarkempia politiikkasuosituksia muuttoliikejärjestelmän dynamiikan muuttamiseksi. Tarkemmin kohdennetut politiikkasuositukset voisivat korvata usein hyvin yleiselle tasolle ja itseään toistaviksi jäävien ”veto- ja pitovoima-analysien” mukaiset ehdotukset aluekehityksen työkalupakissa myös nyt puheena olevan kohderyhmän kohdalla.

Suomessa ulkomaalaistaustaisten keskittymistä on tutkittu melko paljon kaupunkisegregaation kontekstissa. Yksinkertaisimmillaan segregaatio

tarkoittaa sitä, että sosioekonomisesti ja etnisesti erilaiset ihmisryhmät päätyvät asumaan kaupunkikitilassa erillään toisistaan. Asuinalueiden välille syntyy eroja esimerkiksi tuloissa, hyvinvoinnissa ja elämäntavoissa, minkä vuoksi yksittäisten asuinalueiden kehitys saattaa eriytyä muusta kaupunkikehityksestä. Toisista alueista tulee toisia menestyvämpiä samalla kun heikoimmin pärjäävät alueet saattavat pahimmillaan vajota negatiiviseen kierteeseen eriytyen muusta kaupunkirakenteesta. Segregaatio ja ihmisryhmien keskittyminen omille asuinalueilleen kasvattaa ryhmien välistä sosiaalista etäisyyttä, mikä puolestaan lisää eriarvoisuutta ja vähentää mahdollisuuksien tasa-arvoa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Ulkomaalaistaustaisten erilainen asema ja erilaiset mahdollisuudet kantasuomalaisiin verrattuna eivät voi olla vaikuttamatta myös heidän muuttoliikkeeseensä, etenkin kun kyse on maakuntarajat ylittävistä muutoista, jotka ovat yksilön kannalta niin sanottuja strategisia muuttopäätöksiä. Niitä motivoivat lähes aina opiskeluun, työhön tai perheen perustamiseen liittyvät päätökset ja niiden vaikutukset yksilöiden elämänpolkuihin ovat usein merkittävät. Siten se, että ulkomaalaistaustaiset kokevat tutkimusten mukaan kantaväestöön verrattuna eriarvoisuutta esimerkiksi koulutuksessa, työmarkkinoilla, asumisessa ja tulotasossa, toimii mekanismina, joka tekee heidän muuttoliikkeestään keskittyntä.

Ulkomaalaistaustaisten muuttoliikettä Suomessa ja heidän vahvaa keskittymistään Uudellemaalle sekä muutamiin tiettyihin kaupunkiin voisikin tutkia myös koko yhteiskunnan tasolla tapahtuvana eriytymiskehityksenä, tukeutuen esimerkiksi segregaatiotutkimuksen metodologiaan ja teoreettiseen viitekehukseen. Tällöin selittävänä tekijänä on ulkomaalaistaustaisten sosioekonominen ja etninen eriarvoisuus: mitä vähemmän yksittäisillä toimijoilla on esimerkiksi koulutukseen, työmarkkinoihin ja asumiseen liittyviä mahdollisuuksia, sitä keskittävämpää on heidän muuttoliikkeensä. Yksilöiden muuttopäätöksiä ohjaavat yleisesti ottaen samat koulutukseen, työhön ja asumiseen liittyvät preferenssit.

Kuten edellä on kerrottu, on kansainvälisessä tutkimuksessa saatu tulokseksi sekä ulkomaalaistaustaisten pyrkimys muuttaa suuriin kaupunkiin että heidän pyrkimyksensä muuttaa niiden ulkopuolelle. On selvää, että ulkomaalaistaustaiset eivät ole mikään yhtenäinen ryhmä, vaan he koostuvat mitä erilaisimmista taustoista – myös kulttuuritaustoista – tulevista ihmisistä. Suomessa asuvat ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset tulevat noin 190 maasta ja puhuvat äidinkielenään ainakin 160 eri kieltä. Varteentettava tutkimus-

Kuva: Pixabay

hypoteesi olisi siten myös se, vaikuttaako ihmisten tausta ("kulttuuri") heidän muuttokäyttäytymiseensä Suomessa. Naiivilta tuntuisi olettaa, että muuttavat ihmiset olisivat *homo economicuksen* kaltaisia vapaita yksilöitä, joiden muuttopäätökset perustuvat vain johdonmukaiseen rationaliteettiin ja oman edun maksimoimiseen. Kulttuurillisella taustalla voi olla selitysvoimaa muuttovirtoihin, sillä ihminen on aina myös kulttuurisen taustansa tuote. Muuttokäyttäytymisessä kulttuurinen tausta saattaa olla yhtä relevantti selittäjä kuin ikäryhmä tai koulutustaso.

Mikäli kulttuuritaustan selitysvoimaa halutaan testata, on muuttajien kulttuuritausta karkeasti tunnistettavissa äidinkielen mukaan, mikä ominaisuus Suomessa tilastoidaan. Äidinkieli on eräs vahvimmin kulttuuria kantava väline. Äidinkielen avulla voitaneen rakentaa karkeita ryhmiä, joiden kulttuurisista preferensseistä ja tarpeista (esim. yhteisöllisyys vs. individualismi) voidaan saada tietoa. Lähtökohta voisi olla esimerkiksi kansallisten kulttuurien ulottuvuuksien tai organisaatiokulttuurien teoretisoinnin näkökulma.

Erlaisista "etnisistä muuttomalleista" on Suomessa tunnistettu heikkoja signaaleja vaikkapa Närpiön seudulta: sinne aikoinaan muuttaneet en-

tisen Jugoslavian kansalaiset eivät ole kasaantuneet suuriin kaupunkiin, vaan jääneet seudulle. Mikäli he muuttavat pois, suunta on Ruotsi, Keski-Eurooppa tai entinen kotialue.

Mahdollisia päätelmiä

Kaiken kaikkiaan kappaleessa kaksi esitettyä tilastollista tarkastelua viittaa siihen, että ulkomaalaistaustaiset henkilöt ovat – ryhmän suhteellisesta pienuudesta huolimatta – erittäin merkittävässä roolissa, kun tarkastellaan koko maan alueellisia väestömuutoksia. Ulkomaalaistaustaisen henkilöiden keskittyminen pääkaupunkiseudulle on erittäin voimakasta ja monen maakunnan väestönkadon osalta aivan keskeisessä roolissa. Tämä muuttoliike voimistaa osaltaan Suomen aluerakenteellista eriytymistä, eikä se millään muotoa edistä alueellisen yhteenkuuluvuuspolitiikan tavoitteita.

Tilastollisen tarkastelun tuottamien lukujen valossa maahanmuutosta ei myöskään olle ratkaisua koko maata piinaavaan työvoimapulaan, vaan vaikutus saattaa olla jopa alueellista pulaa syventävä, mikäli edellä kuvattu muuttoliikkeen trendi jää voimaan tai jopa voimistuu. Onkin hieman hämmästyttävää, että yhteiskunnallista keskustelua ei ole

käyty juuri lainkaan siitä, mihin työperäiset maahanmuuttajat loppujen lopuksi asettuvat asumaan. Jos työperäinen maahanmuutto käytännössä keskittyy Kehä III:n sisäpuolelle, voimakas keskittymisen näivettä maakuntien elinkeinoelämää, koska työvoiman puutteesta ei löydetä työn tekijöitä.

Suomi on perinteisesti nähty yhtenäisenä ja väestöllisesti tasa-arvoisena yhteiskuntana, mutta muuttoliikkeen keskittymisen myötä näyttää siltä, että jotain tästä on murtunut. Onko maakuntien välinen muuttoliike ja ulkomaalaistaustaisten vahva keskittyminen pääkaupunkiseudulle merkki siitä, että myös yhteiskunnalliset todellisuudet ovat Suomessa eriytyneet toisistaan? Tuleeko Tampereesta perinteistä suomalaisuutta edustavan kantaväestön "uusi pääkaupunki" samalla kun monikulttuurinen pääkaupunkiseutu karkaa yhä kauemaksi muun Suomen todellisuudesta? Tämän suuntaista johtopäätöstä ei voi vielä ehkä tehdä, mutta on selvää, että ulkomaalaistaustaisten keskittymisen riskinä on se, että keskittyminen kasvattaa alueiden välistä sosiaalista etäisyyttä, mikä puolestaan heikentää koko suomalaisen yhteiskunnan sosiaalista kestävyttä ja yhtenäisyyttä.

Suomi on maahanmuuton suhteen nuori maa. Onkin mahdollista, että muutaman vuosikymmenen jälkeen ulkomaalaistaustaisten maan sisäinen muuttoliike muuttaa muotoaan, kuten on käynyt esimerkiksi Ranskassa tai Isossa-Britanniassa. Yhtä kaikki tarvitsemme selvästi enemmän tutkimusta siitä, miksi tämän ryhmän maan sisäinen muuttoliike juuri nyt on sellaista, kuin tilastoanalyysimme edellä osoitti. Analyysiin tulisi yhdistää ainakin koulutuskysynnän ja -tarjonnan, väestöryhmän osaamisen, yritysten ja julkisen sektorin työvoimatarpeen ja alueellisen kohtaanto-ongelman, kulttuuritaustan ja sosiaalisten suhteiden merkityksen, sekä yhteiskunnallisen keskustelun ja asenteiden näkökulmat.

Nykyisenkaltaisen alueellisen kehityspolitiikan perustat ovat suurelta osin sokeita eri muuttajaryhmien taustojen suhteen. Uutta tutkimusta tarvitaan tällöin myös siksi, että tulevaisuudessa pystytään muotoilemaan räätälöityä alueellista kehityspolitiikkaa, joka paremmin kykenee huomiomaan eri kansanryhmien tarpeet ja preferenssit.

Kiitokset

Kiitokset korkeakouluharjoittelija Enna Lappalaiselle, joka syksyllä 2022 teki kirjallisuuskatsauksen maahanmuuttajataustaisten henkilöiden alueellisesta keskittymisestä.

Lue lisää

- Brücker, Herbert, Stefano Fachin & Alessandra Venturini (2011). Do foreigners replace native immigrants? A panel cointegration analysis of internal migration in Italy. *Economic Modelling*, 28(3), 1078–1089.
- Collantes, Fernando, Vicente Pinilla, Luis Antonio Sáez & Javier Silvestre (2014). Reducing depopulation in rural Spain: the impact of immigration. *Population, Space and Place*, 20(7), 606–621.
- Dimou, Michel, Samuel Ettouati & Alexandra Schaffar (2020). From dusk till dawn: the residential mobility and location preferences of immigrants in France. *The Annals of Regional Science*, 65, 253–280.
- Ettouati, Samuel & Alexandra Schaffar (2020). Localisation et mobilité résidentielle des étrangers en France. Mythes et réalités. *Revue d'Économie Régionale & Urbaine*, (4), 743–769.
- Heikkilä, Elli & Taru Järvinen (2003). Migration and Employment of Immigrants in the Finnish Local Labor Markets. *Finnish Yearbook of Population Research*, 103–118.
- Janská, Eva, Zdeněk Čermák & Richard Wright (2014). New immigrant destinations in a new country of immigration: Settlement patterns of non-natives in the Czech Republic. *Population, Space and Place*, 20(8), 680–693.
- Kokko, Karoliina (2004). Maahanmuuttajien Suomen sisäinen muuttoliike: Mikä vetää Turkuun muualta Suomesta?. *Migration-Muuttoliike*, 31(3), 23–31.
- Raunio, Mika (2022). The regional migration system as a lens for studying migration and development: Transition or transformation in the case of Finland's Seinäjoki city region. *Finnish Yearbook of Population Research*, 56, 1–30.
- Saarteenoja, Antti (2011). Pelastaako maaseutu maahanmuuttajan vai maahanmuuttaja maaseudun?. Elli Heikkilä & Ismo Söderling (toim.) *Maassamuuton monet kasvot*. 8. Muuttoliikesymposium. Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 61–67.
- Simpson, Ludi & Nissa Finney (2009). Spatial patterns of internal migration: evidence for ethnic groups in Britain. *Population, Space and Place*, 15(1), 37–56.
- Sjöblom-Immala, Heli (2011). Maahanmuuttajien muuton suunnat Suomessa. Elli Heikkilä & Ismo Söderling (toim.) *Maassamuuton monet kasvot*. 8. Muuttoliikesymposium. Turku: Siirtolaisuusinstituutti, 48–60.